

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Programul Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027

Prioritate: P03. Protejarea dreptului la demnitate socială

Obiectiv specific: ESO4.1, Acțiunea 3.2 Economie socială în mediul rural (FSE+)

Titlu proiect: Antreprenoriat social rural sustenabil in Regiunea Centru

Cod mySMIS2021:302211

Beneficiar: Asociația Institutul Educațional pentru Politici Sociale Margareta

Principiile Fondului Social European

Fondul Social European este un instrument financiar al Uniunii Europene, instrument prin care Uniunea Europeană investește în oameni, în competențele acestora și promovează incluziunea socială. Acesta are obiectivul de a ajuta statele membre să atingă niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, un nivel de calificare cât mai înalt al muncitorilor, condiții de muncă cât mai bune pentru aceștia și evitarea discriminării de orice natură. Fondului Social European vrea să asigure egalitatea de șanse, acces egal pe piața muncii, condiții de muncă echitabile, protecție socială și ajutor acordat persoanelor defavorizate. Întreprinderile finanțate prin fondul social trebuie să respecte aceste principii și să se dedice îmbunătățirii oportunităților de ocupare a forței de muncă, îmbunătățirii educației și competențelor, precum și promovării incluziunii sociale.

Fondul Social European pune de asemenea accent pe colaborarea dintre instituțiile Uniunii Europene, autoritățile naționale și regionale, partenerii sociali, organizațiile societății civile și organizațiile locale. Această abordare de parteneriat asigură că proiectele sunt adaptate la nevoile locale și că toți partenerii de importanță sunt implicați în implementarea lor. Proiectele FSE sunt de obicei cofinanțate, ceea ce înseamnă că finanțarea provine atât de la UE cât și din surse naționale, regionale sau private. Acest principiu asigură că există un angajament comun față de proiecte și că acestea sunt aliniate cu prioritățile naționale.

Domeniile de implicare prioritare ale Fondul Social European:

- Sprijinirea tinerilor prin furnizarea de resurse care să îi ajute să obțină o calificare, un loc de muncă de calitate și să-și îmbunătățească educația și competențele;
- Ajutorarea copiilor nevoiași prin alocarea de resurse pentru acțiuni specifice care vizează combaterea sărăciei și sprijinirea celor mai vulnerabili din societate care suferă de pierderi de locuri de muncă și reduceri de venituri, inclusiv prin furnizarea de alimente și asistență materială de bază celor mai defavorizați;
- Recalificarea și perfecționarea oamenilor pentru tranziția către o economie circulară și îmbunătățirea calității sistemelor de educație și formare;
- Promovarea egalității de gen, a șanselor egale și a nediscriminării;

- Consolidarea capacității partenerilor sociali și organizațiilor societății civile;
- Promovarea inovării sociale prin cooperare și oferirea de sprijin direct.

I. Principiile orizontale și secundare ale Fondului Social European (FSE)

Principiile orizontale sunt principii generale care trebuie integrate în toate proiectele finanțate prin FSE. Principiile orizontale se referă la cerințe care se aplică în toate etapele de implementare ale proiectelor. Aceste principii au ca scop asigurarea respectării drepturilor fundamentale și promovarea unor valori esențiale. Respectarea principiilor orizontale este o condiție de eligibilitate pentru obținerea finanțării.

Principiile orizontale se referă la:

- Egalitate de șanse și nediscriminare. Toate persoanele trebuie să aibă șanse egale ca beneficiari, indiferent de gen, rasă, etnie, religie, dizabilitate sau orientare sexuală.
- Egalitate de gen. Promovarea egalității între femei și bărbați.
- Asigurarea accesibilizării pentru persoanele cu dizabilități.
- Dezvoltare durabilă. Asigurarea că proiectele contribuie la protecția mediului și la o dezvoltare economică și socială durabilă.
- Respectarea drepturilor fundamentale și conformitatea cu Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.
- Luarea măsurilor adecvate pentru prevenirea oricărei discriminări - având la bază genul, rasa sau originea etnică, religia sau convingerile individuale, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală - în timpul pregătirii, implementării, monitorizării, raportării și evaluării programelor sociale finanțate. Se va asigura accesul egal la resurse și oportunități pentru toți cetățenii, indiferent de gen, rasă, dizabilitate sau alte caracteristici.

Principiile secundare se concentrează pe anumite grupuri țintă sau domenii de intervenție. Aceste principii completează principiile orizontale și permit o adaptare mai bună a proiectelor la nevoile locale. Proiectele finanțate de FSE trebuie să susțină aceste principii.

Principiile secundare se referă la:

Respectarea principiilor și a drepturilor în domeniul ocupării forței de muncă, educației și incluziunii sociale, parte a pilonului european al drepturilor sociale și anume:

- Șanse egale de acces pe piața muncii prin educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții, egalitate de gen, nediscriminare și sprijin activ pentru ocuparea forței de muncă.
- Condiții de muncă și salarizare echitabile, dreptul la informare, dialog social și implicarea lucrătorilor, asigurarea echilibrului dintre viața profesională și cea privată, mediu de lucru sigur și bine adaptat, protecția datelor lucrătorilor.

- Protecția socială și incluziunea socială, sprijin pentru copii, ajutor de șomaj, un venit minim garantat, asistență medicală, sprijin pentru persoanele cu dizabilități, locuințe și asistență pentru persoanele fără adăpost.

Fondului Social European se concentrează pe investiția în capitalul uman, adică în competențele, cunoștințele și abilitățile oamenilor. Proiectele finanțate vor viza îmbunătățirea educației, formarea profesională și dezvoltarea competențelor.

Fondului Social European joacă de asemenea un rol important în combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, în special în rândul grupurilor vulnerabile. Proiectele finanțate vor viza îmbunătățirea accesului la servicii sociale, sprijinirea incluziunii pe piața muncii și promovarea egalității de șanse.

Se dorește susținerea antreprenoriatului social și sprijinirea inițiativelor de afaceri care au un impact social pozitiv precum întreprinderile sociale, inclusiv prin finanțarea inițierii de proiecte, dezvoltare sau extindere a afacerilor. Promovarea economiei sociale și a întreprinderilor sociale. Susținerea creării și dezvoltării de întreprinderi sociale care au ca scop rezolvarea de probleme sociale și crearea de noi locuri de muncă. Este încurajată inovarea socială prin promovarea de soluții la probleme sociale, economice și de mediu. Promovarea de noi modele de afaceri și soluții inovatoare pentru a aborda provocările sociale și a crea un impact pozitiv asupra comunităților.

Este susținută incluziunea socială prin integrarea grupurilor vulnerabile, cum ar fi persoanele cu dizabilități, minoritățile etnice și persoanele afectate de sărăcie. Se dorește participarea activă a tuturor cetățenilor pe piața muncii și în societate, cu accent pe grupurile defavorizate (persoane cu dizabilități, etnici, șomeri de lungă durată).

Se urmărește creșterea accesibilității la servicii și resurse pentru persoanele vulnerabile și cele marginalizate. Se dorește asigurarea egalității de șanse și combaterea discriminării pe piața muncii. Se va susține educația și formarea profesională continuă pentru a îmbunătăți competențele și calificările forței de muncă. În cadrul Uniunii Europene este încurajată mobilitatea forței de muncă, facilitând accesul la locuri de muncă în alte state membre.

Va fi susținută dezvoltarea durabilă prin integrarea practicilor durabile în toate aspectele economiei sociale pentru a proteja mediul și a asigura resursele necesare pentru generațiile viitoare. Se va realiza integrarea considerentelor de mediu, sociale și economice în toate activitățile, cu accent pe tranziția către o economie circulară.

II. Egalitatea de șanse în cadrul întreprinderii sociale

Egalitatea de șanse reprezintă un principiu fundamental care presupune asigurarea faptului că fiecare individ are oportunități egale de acces și progres, indiferent de

caracteristicile sale personale, cum ar fi sexul, rasa, etnia, religia, orientarea sexuală, vârsta sau gradul de dizabilitate. În contextul angajării și al relațiilor de muncă, egalitatea de șanse înseamnă eliminarea discriminării și crearea unui mediu în care toți angajații și candidații sunt tratați corect și echitabil. Într-o întreprindere socială, conceptul de egalitate de șanse capătă o importanță deosebită, având în vedere misiunea socială intrinsecă acestui tip de organizație. Întreprinderile sociale sunt create pentru a rezolva probleme sociale și pentru a avea un impact pozitiv asupra comunității. Angajarea persoanelor vulnerabile și a persoanelor cu dizabilități se aliniază perfect cu această misiune, promovând incluziunea socială și oferind oportunități de muncă celor care se confruntă adesea cu bariere în calea angajării pe piața muncii convenționale.

Iată cum poate fi implementată egalitatea de șanse într-o întreprindere socială care angajează persoane vulnerabile și persoane cu dizabilități:

1. Prin politici și valori organizaționale clare

- Întreprinderea trebuie să aibă o declarație de principii clară care să evidențieze angajamentul față de egalitatea de șanse, diversitate și incluziune. Această declarație trebuie să fie comunicată tuturor angajaților și părților interesate.
- Un cod de conduită bine definit trebuie să stabilească standardele de comportament așteptate de la toți angajații, inclusiv prevederi clare împotriva discriminării și hărțuirii de orice fel.
- Includerea egalității de șanse în misiunea organizației. Asigurați-vă că misiunea și obiectivele întreprinderii sociale reflectă explicit angajamentul pentru incluziune și egalitate de șanse.

2. Printr-o recrutare și selecție incluzivă

- Asigurați-vă că anunțurile de angajare sunt redactate într-un limbaj clar și accesibil, evitând cerințele care ar putea descuraja candidații din grupurile vulnerabile sau cu dizabilități. Anunțurile trebuie să fie distribuite pe canale diverse pentru a ajunge la un public cât mai larg și variat.
- Proces de aplicare accesibil. Oferiți diverse modalități de aplicare (online, telefonic, față în față, în format alternativ) și asigurați-vă că platformele online sunt accesibile persoanelor cu dizabilități (de exemplu, compatibile cu cititoare de ecran).
- Entreviuri echitabile:
 - Stabiliți criterii de selecție clare și relevante pentru postul respectiv, axate pe competențe și potențial, nu pe limitări sau stereotipuri.
 - Formați comisiile de interviu pentru a fi diverse și pentru a fi conștiente de prejudecățile inconștiente.
 - Utilizați întrebări standardizate pentru a asigura o evaluare comparabilă a tuturor candidaților.
 - Oferiți ajustări rezonabile pentru candidații cu dizabilități în timpul interviului (de exemplu, timp suplimentar, format alternativ pentru teste).

- Utilizați o testare adecvată. Dacă se utilizează teste, asigurați-vă că acestea sunt relevante pentru cerințele postului și că nu sunt discriminatorii. Luați în considerare adaptarea testelor pentru candidații cu dizabilități, dacă este necesar.
- Oferiți feedback constructiv tuturor candidaților care participă la interviu, indiferent de rezultatul procesului de selecție.

3. Creând un mediu de lucru accesibil și adaptat

- Asigurați-vă că sediul întreprinderii și spațiile de lucru sunt accesibile persoanelor cu dizabilități fizice (rampe, lifturi, toalete accesibile, spații de lucru adaptate, semnalizare clară, etc.).
- Fiți pregătiți să oferiți ajustări rezonabile la locul de muncă pentru angajații cu dizabilități. Acestea pot include:
 - Modificări ale echipamentului de lucru: Scaune ergonomice, tastaturi adaptate, software specializat, etc.
 - Adaptarea metodelor de lucru: Instrucțiuni în format alternativ (de exemplu, video, audio), divizarea sarcinilor, program de lucru flexibil (dacă este posibil și relevant pentru sarcină).
 - Asistență personală: Dacă este necesar și relevant pentru post, luați în considerare furnizarea de asistență personală (de exemplu, un coleg mentor, un interpret limbaj mimico-gestual).
- Investiți în tehnologii de asistare care pot sprijini angajații cu dizabilități în îndeplinirea sarcinilor de lucru (de exemplu, software de citire a ecranului, software de recunoaștere vocală).
- Creați un mediu de lucru flexibil. În măsura în care este posibil și în funcție de natura activității, oferiți opțiuni de lucru flexibil (program flexibil, telemuncă) care pot fi benefice pentru toți angajații, inclusiv pentru cei vulnerabili sau cu dizabilități.

4. Asigurând dezvoltare profesională și formare continuă

- Asigurați-vă că programele de formare și dezvoltare profesională sunt accesibile tuturor angajaților, inclusiv celor cu dizabilități. Oferiți materiale de formare în formate alternative și ajustări la metodele de predare, dacă este necesar.
- Susțineți crearea de planuri de dezvoltare individualizate pentru angajați. Lucrați cu fiecare angajat pentru a identifica nevoile sale de dezvoltare profesională și pentru a crea planuri de dezvoltare individualizate, ținând cont de abilitățile și potențialul fiecăruia.
- Oferiți mentorat și sprijin angajaților. Implementați programe de mentorat sau sisteme de sprijin la locul de muncă pentru a ajuta angajații vulnerabili și cu dizabilități să se integreze, să se dezvolte și să avanseze în carieră.
- Promovare echitabilă pe baza meritelor reale. Asigurați-vă că oportunitățile de promovare sunt deschise tuturor angajaților, pe baza meritului și a potențialului, nu pe criterii discriminatorii.

5. Printr-o cultură organizațională inclusivă

- Organizați sesiuni de sensibilizare și formare pentru toți angajații cu privire la diversitate, incluziune, dizabilitate și combaterea prejudecăților și stereotipurilor.

- Promovați o cultură a comunicării deschise și a feedback-ului, în care angajații se simt confortabil să discute despre nevoile lor, preocupările și sugestiile legate de egalitatea de șanse.
- Combateți discriminarea și orice hărțuire. Implementați proceduri clare și eficiente pentru a raporta și investiga cazurile de discriminare și hărțuire. Asigurați-vă că angajații știu cum să raporteze astfel de incidente și că se iau măsuri adecvate.
- Promovați respectul și valorizați diversitatea. Cultivați un mediu de lucru în care diversitatea este valorizată și respectată ca un atu, și în care toți angajații se simt apreciați și incluși.
- Evenimente și activități cu caracter incluziv. Organizați evenimente și activități care promovează incluziunea și celebrarea diversității în cadrul întreprinderii.

6. Prin monitorizare și evaluare constantă

- Colectați date relevante despre diversitatea forței de muncă (de exemplu, numărul de angajați cu dizabilități, numărul de angajați din grupuri vulnerabile) și monitorizați progresele în implementarea politicilor de egalitate de șanse.
- Evaluați satisfacția angajaților. Realizați sondaje de satisfacție a angajaților pentru a evalua percepția angajaților cu privire la echitate și incluziune în cadrul întreprinderii.
- Revizuiți periodic politicile și procedurile de egalitate de șanse pentru a vă asigura că sunt eficiente, actualizate și conforme cu cele mai bune practici.
- Solicitați părerea angajaților, inclusiv de la cei vulnerabili și cu dizabilități, pentru a identifica zonele de îmbunătățire și pentru a ajusta strategiile de implementare.

Beneficiile implementării egalității de șanse într-o întreprindere socială

- Îmbunătățirea reputației și a imaginii publice. O întreprindere socială care este percepută ca fiind echitabilă și incluzivă va beneficia de o reputație pozitivă și va atrage clienți, parteneri și talente valoroase.
- Creșterea motivației și a angajamentului angajaților. Angajații care se simt valorizați și respectați sunt mai motivați, mai angajați și mai loiali față de organizație.
- Stimularea creativității și a inovării. Diversitatea de perspective și experiențe adusă de o forță de muncă diversă poate stimula creativitatea, inovarea și rezolvarea problemelor.
- Impact social pozitiv. Angajarea persoanelor vulnerabile și a persoanelor cu dizabilități contribuie la incluziunea socială și reduce inegalitățile, având un efect pozitiv asupra comunității.
- Respectarea legislației. Implementarea politicilor de egalitate de șanse ajută întreprinderea să respecte legislația relevantă în domeniul nediscriminării și egalității de tratament.

Implementarea egalității de șanse într-o întreprindere socială este un proces continuu care necesită un angajament ferm la toate nivelurile organizației, politici clare, practici incluzive și o cultură organizațională care valorizează diversitatea și

respectul. O astfel de abordare nu numai că este etică și corectă, dar aduce și beneficii semnificative pentru întreprindere, angajați și comunitate.

III. Susținerea îmbătrânirii active

Îmbătrânirea activă a angajaților, poate fi o resursă pentru întreprinderi. Angajații mai în vârstă pot reprezenta o resursă cu experiență, cunoștințe și perspective unice.

De ce este importantă îmbătrânirea activă?

- **Experiență și cunoștințe.** Angajații cu experiență pot aduce o înțelegere aprofundată a industriei, a companiei și a clienților, ceea ce poate conduce la o luare mai bună a deciziilor și la o rezolvare mai eficientă a problemelor.
- **Stabilitate și loialitate.** Angajații mai în vârstă tind să fie mai loiali companiei și au o rată mai scăzută de fluctuație, ceea ce duce la evitarea costurilor de recrutare și instruire.
- **Mentoring și transfer de cunoștințe.** Angajații mai în vârstă pot acționa ca mentori pentru colegii mai tineri, transferând cunoștințele și abilitățile lor.
- **Diversitate și incluziune.** O forță de muncă diversă, care include angajați de toate vârstele, poate aduce o perspectivă mai largă și poate stimula inovația.

Cum pot companiile să promoveze îmbătrânirea activă?

- Prin angajarea și integrarea în cadrul organizației a unor persoane cu vârsta de 50 de ani sau peste.
- Opțiuni cum ar fi programul de lucru redus, pot ajuta angajații mai în vârstă să se adapteze la schimbări și să își echilibreze viața profesională cu cea personală.
- Prin programe de dezvoltare profesională angajații mai în vârstă își pot actualiza competențele și pot să rămână relevanți pe piața muncii.
- Prin crearea unui mediu de lucru adaptat nevoilor angajaților mai în vârstă, considerând ergonomia spațiului și accesibilitatea.
- Prin promovarea unei culturi organizaționale care încurajează comunicarea deschisă și respectul față de toate generațiile.

Beneficiile îmbătrânirii active pentru companii

- Angajații mai în vârstă pot fi productivi și dedicați muncii lor.
- Îmbunătățirea imaginii de brand. O companie care promovează îmbătrânirea activă este percepută ca fiind mai responsabilă social și mai atractivă pe piața muncii.
- Prin reducerea fluctuației de personal și îmbunătățirea sănătății angajaților, companiile pot reduce costurile pe termen lung.

Îmbătrânirea activă reprezintă o oportunitate pentru întreprinderi de a valorifica experiența și cunoștințele angajaților mai în vârstă, de a crea un mediu de lucru mai incluziv și de a obține un avantaj competitiv.

Factorii benefici pentru societate

Îmbătrânirea activă este un concept care subliniază importanța de a menține un stil de viață activ și productiv pe măsură ce înaintăm în vârstă. Îmbătrânirea activă este benefică atât pentru individ cât și pentru societate în ansamblu. Prin promovarea unui stil de viață activ și productiv putem construi o societate mai echitabilă și mai durabilă. Aceasta implică atât participarea la viața socială și culturală, cât și implicarea în activități economice, voluntariat sau învățare continuă.

De ce este importantă îmbătrânirea activă pentru societate?

- Contribuție economică. Persoanele în vârstă active pot aduce o contribuție semnificativă la economie prin experiența și cunoștințele lor, prin activități de voluntariat sau prin crearea de noi afaceri.
- Transferul de cunoștințe. Generațiile mai tinere pot beneficia enorm de pe urma experienței și înțelepciunii celor mai în vârstă. Acest transfer de cunoștințe este esențial pentru dezvoltarea societății.
- Îmbunătățirea calității vieții. Un stil de viață activ contribuie la menținerea sănătății fizice și mentale, la creșterea stimei de sine și la reducerea sentimentului de izolare.
- Îmbunătățirea imaginii persoanelor în vârstă. Îmbătrânirea activă contribuie la schimbarea percepției asupra vârstei, promovând o imagine pozitivă a persoanelor în vârstă ca fiind resurse valoroase pentru societate.

Factorii care favorizează îmbătrânirea activă:

- O bună stare de sănătate este esențială pentru a putea participa la activități sociale, culturale și economice.
- Accesul la educație pe tot parcursul vieții permite persoanelor în vârstă să își dezvolte noi competențe și să rămână active intelectual.
- Mediu social favorabil care valorifică experiența și cunoștințele persoanelor în vârstă și care oferă oportunități de participare este esențial.
- Politicile publice care susțin îmbătrânirea activă, cum ar fi programele de pensionare flexibilă și facilitățile de accesibilitate pot face o diferență.

Exemple de activități care promovează îmbătrânirea activă:

- Voluntariatul. Oferirea de ajutor în comunitate poate aduce satisfacție personală și poate contribui la îmbunătățirea vieții persoanelor în vârstă.
- Învățarea continuă. Urmarea de cursuri și participarea la ateliere pot stimula dezvoltarea de noi interese.

- Activitățile fizice. Practicarea exercițiilor fizice regulate poate îmbunătăți sănătatea și poate preveni bolile cronice.
- Activitățile sociale, participarea la cluburi, asociații sau grupuri de interese poate ajuta la dezvoltarea relațiilor sociale și la reducerea sentimentului de singurătate.

IV. Egalitatea de gen

Egalitatea de gen este un principiu fundamental care stipulează că femeile și bărbații ar trebui să se bucure de oportunități egale, drepturi egale și o considerație egală. Nu înseamnă că femeile și bărbații trebuie să fie identici, ci mai degrabă că drepturile, responsabilitățile și oportunitățile lor nu depind de faptul că s-au născut bărbați sau femei. Egalitatea de gen presupune eliminarea discriminării și a prejudecăților bazate pe gen, astfel încât fiecare individ să-și poată dezvolta pe deplin potențialul și să aibă acces egal la resurse și la oportunități. Într-o întreprindere socială, egalitatea de gen este un factor esențial pentru succesul și impactul social organizației. Întreprinderile sociale sunt create pentru a rezolva probleme sociale și a promova justiția socială, iar egalitatea de gen este un aspect crucial al acestei justiții. Promovarea egalității de gen în cadrul unei întreprinderi sociale nu numai că este în concordanță cu misiunea sa socială, dar aduce și beneficii concrete pentru organizație, angajați și comunitate.

Iată cum poate fi implementată egalitatea de gen în cadrul unei întreprinderi sociale:

1. Politici și cultură organizațională sensibilă la gen

- Întreprinderea trebuie să adopte o declarație de principii clară care să afirme angajamentul față de egalitatea de gen, diversitate și incluziune. Această declarație trebuie să fie vizibilă, comunicată intern și extern și integrată în valorile organizației.
- Un cod de conduită bine definit trebuie să stabilească standardele de comportament așteptate de la toți angajații, incluzând prevederi specifice împotriva discriminării de gen, hărțuirii sexuale și stereotipurilor de gen.
- Integrarea perspectivei de gen în misiune și în obiectivele organizației. Asigurați-vă că misiunea, obiectivele și strategiile întreprinderii sociale reflectă în mod explicit angajamentul pentru egalitatea de gen și iau în considerare nevoile și realitățile specifice ale femeilor și bărbaților.
- Efectuați periodic o analiză de gen a politicilor și practicilor. Revizuiți periodic toate politicile și practicile organizaționale (resurse umane, operațiuni, marketing, comunicare etc.) printr-o lentilă de gen pentru a identifica și elimina orice potențială discriminare implicită sau explicită.
- Alocați resurse financiare și umane pentru inițiativele de promovare a egalității de gen și integrați perspectiva de gen în alocarea bugetului.

2. Recrutare și selecție echitabilă și incluzivă

- Folosiți anunțuri de angajare nediscriminatorii. Asigurați-vă că anunțurile de angajare sunt redactate într-un limbaj neutru din punct de vedere al genului,

evitând stereotipurile de gen și folosind imagini diverse care reprezintă atât femei, cât și bărbați în diverse roluri.

- Utilizați criterii de selecție obiective și bazate pe competențe. Stabiliți criterii de selecție clare și relevante pentru posturile ce trebuie ocupate, axate pe competențe, experiență și potențial, nu pe presupuneri sau stereotipuri de gen.
- Diversitate în alcătuirea comisiilor de interviu. Formați comisiile de interviu pentru a fi echilibrate din punct de vedere al genului și pentru a fi conștiente de prejudecățile inconștiente de gen.
- Folosiți întrebări standardizate și nediscriminatorii. Utilizați întrebări standardizate pentru a asigura o evaluare comparabilă a tuturor candidaților și evitați întrebările care pot fi discriminatorii sau care perpetuează stereotipurile de gen (de exemplu, întrebări despre planuri de familie, îngrijirea copiilor).
- Asigurați-vă că procesul de interviu este echitabil pentru toți candidații, oferind aceleași oportunități de a demonstra competențele și aptitudinile.
- Oferiți feedback constructiv tuturor candidaților care participă la interviu, indiferent de rezultatul procesului de selecție.

3. Mediu de lucru inclusiv și respectuos

- Remunerație egală pentru muncă de valoare egală. Implementați politici de remunerare care să asigure salarii egale pentru femei și bărbați care efectuează muncă de valoare egală. Analizați periodic salariile pentru a identifica și corecta orice diferențe salariale nejustificate bazate pe gen.
- Beneficii și facilități sensibile la gen. Asigurați-vă că beneficiile și facilitățile oferite de întreprindere (concediu de maternitate/paternitate, asigurări de sănătate, program de lucru flexibil etc.) sunt sensibile la gen și iau în considerare nevoile diferite ale femeilor și bărbaților.
- Combaterea hărțuirii sexuale și a discriminării. Implementați proceduri clare și eficiente pentru a raporta și investiga cazurile de hărțuire sexuală și discriminare bazată pe gen. Asigurați-vă că angajații știu cum să raporteze astfel de incidente și că se iau măsurile adecvate.
- Promovarea unei implicări în muncă echilibrate. Oferiți opțiuni de lucru flexibil (program flexibil, telemuncă, program redus) care pot fi benefice pentru toți angajații, în special pentru a sprijini echilibrul dintre viața profesională și cea personală, ținând cont de responsabilitățile familiale care pot fi distribuite inegal între femei și bărbați.
- Asigurați-vă că spațiile de lucru sunt sigure, igienice și adecvate pentru toți angajații, ținând cont de nevoile specifice ale femeilor și bărbaților.

4. Dezvoltare profesională și avansare în carieră egală

- Oferiți oportunități egale de formare și dezvoltare. Asigurați-vă că programele de formare și dezvoltare profesională sunt accesibile tuturor angajaților, indiferent de gen, și că promovează dezvoltarea competențelor și aptitudinilor atât ale femeilor, cât și ale bărbaților în diverse domenii.

- Asigurați planuri de dezvoltare individualizate. Lucrați cu fiecare angajat pentru a identifica nevoile sale de dezvoltare profesională și pentru a crea planuri de dezvoltare individualizate, ținând cont de abilitățile și potențialul fiecăruia, fără prejudecăți de gen.
- Implementați programe de mentorat sau sisteme de sprijin la locul de muncă pentru a ajuta femeile să se dezvolte și să avanseze în carieră, în special în sectoare sau poziții unde sunt subreprezentate.
- Asigurați-vă că oportunitățile de promovare sunt deschise tuturor angajaților, pe baza meritului și a potențialului, nu pe criterii discriminatorii sau stereotipuri de gen.

5. Leadership și luare a deciziilor participativă și echilibrată din punct de vedere al genului

- Promovarea femeilor pe poziții de conducere. Întreprinderea ar trebui să se străduiască să aibă o reprezentare echilibrată a femeilor și bărbaților în poziții de conducere și în consiliul de administrație. Stabiliți obiective și strategii concrete pentru a crește numărul femeilor în roluri de leadership.
- Luare a deciziilor participativă și incluzivă. Promovați un stil de leadership participativ și incluziv care încurajează contribuția tuturor angajaților, indiferent de gen, și care ia în considerare perspective diverse în procesul de luare a deciziilor.
- Transparență în procesele de luare a deciziilor. Asigurați-vă că procesele de luare a deciziilor sunt transparente și că criteriile de decizie sunt clare și obiective, pentru a evita orice potențială influență a prejudecăților de gen.

6. Monitorizare și evaluare a progresului privind egalitatea de gen

- Colectați date relevante despre forța de muncă dezagregate pe gen (de exemplu, numărul de femei și bărbați în diferite poziții, salarii, rate de promovare, participare la formare) și monitorizați progresele în implementarea politicilor de egalitate de gen.
- Indicatori de performanță sensibili la gen. Stabiliți indicatori de performanță specifici pentru a măsura progresul în egalitatea de gen și pentru a evalua impactul politicilor și practicilor implementate.
- Realizați sondaje de satisfacție a angajaților pentru a evalua percepția angajaților cu privire la echitate de gen și incluziune în cadrul întreprinderii, analizând rezultatele dezagregate pe gen.
- Revizuiți periodic politicile și procedurile de egalitate de gen pentru a vă asigura că sunt eficiente, actualizate și conforme cu cele mai bune practici și cu evoluțiile sociale.
- Solicitați opinia angajaților pentru a identifica zonele de îmbunătățire și pentru a ajusta strategiile de implementare a egalității de gen.

Beneficiile implementării egalității de gen într-o întreprindere socială

- Îmbunătățirea performanței organizaționale. Studiile arată că întreprinderile cu o forță de muncă diversă din punct de vedere al genului și cu politici de egalitate de gen performează mai bine, sunt mai inovatoare și mai profitabile.

- Creșterea reputației și a imaginii publice. O întreprindere socială care este percepută ca fiind un lider în egalitatea de gen va beneficia de o reputație pozitivă și va atrage clienți, parteneri, investitori și talente valoroase.
- Motivația și angajamentul angajaților cresc. Angajații care se simt valorizați, respectați și au oportunități egale sunt mai motivați, mai angajați și mai loiali față de organizație.
- Impact social mai puternic. Prin promovarea egalității de gen în interiorul organizației, întreprinderea socială contribuie și la promovarea egalității de gen în societate, având un impact social mai larg și mai profund.
- Atrage și reține angajați valoroși. Un mediu de lucru echitabil și inclusiv atrage o gamă mai largă de candidați talentați și ajută la reținerea angajaților valoroși pe termen lung.

Ce este un stereotip de gen?

Un stereotip de gen este o presupunere generalizată despre caracteristicile, rolurile și comportamentele asociate bărbaților și femeilor. Aceste stereotipuri pot fi profund înrădăcinate în societate și pot influența modul în care oamenii își percep propriile identități și interacționează unii cu alții. De exemplu, ideea că „femeile sunt mai emoționale” sau „bărbații trebuie să fie puternici și să nu își arate vulnerabilitatea” sunt stereotipuri de gen care pot limita libertatea individuală și oportunitățile de dezvoltare. Stereotipurile de gen contribuie la inegalități sociale și profesionale.

Exemple de stereotipuri de gen privind dezvoltarea profesională

Stereotipurile de gen influențează adesea percepțiile despre abilități, carieră și oportunități profesionale. Iată câteva exemple comune:

- Femeile sunt mai potrivite pentru profesii care implică grijă și empatie – Acest stereotip presupune că femeile trebuie să se îndrepte spre cariere în educație, sănătate sau resurse umane, în timp ce bărbații sunt încurajați să aleagă domenii tehnice sau de conducere.
- Bărbații sunt lideri mai buni decât femeile – Ideea că bărbații sunt mai autoritari și mai capabili de luarea deciziilor poate duce la discriminare în promovarea femeilor în funcții de conducere.
- Femeile nu sunt bune la matematică și științe – Acest stereotip poate descuraja femeile să urmeze cariere în STEM (știință, tehnologie, inginerie și matematică), contribuind la subreprezentarea lor în aceste domenii.
- Bărbații trebuie să fie furnizori principali ai familiei – Această mentalitate poate pune presiune pe bărbați să aleagă cariere bine plătite și poate submina ideea unui parteneriat egal în familie.
- Femeile își vor prioritiza familia, nu cariera – Angajatorii pot presupune că femeile vor face pauze în carieră pentru a avea grijă de copii, ceea ce poate afecta oportunitățile lor de avansare profesională.

- Bărbații nu sunt potriviți pentru profesii ce ar putea fi considerate „feminine” – Domenii precum educația preșcolară, asistența socială sau moda sunt adesea văzute ca nepotrivite pentru bărbați, limitând diversitatea profesională.

Implementarea egalității de gen este un proces continuu și dinamic care necesită un angajament ferm la toate nivelurile organizației, conducere vizionară, politici clare, practici incluzive și o cultură organizațională care valorizează diversitatea și respectul. O abordare proactivă și sistematică a egalității de gen nu numai că este etică și corectă, dar este și o investiție strategică în succesul durabil al întreprinderii sociale și în impactul său pozitiv asupra societății.

V. Economia circulară

Economia circulară este un model economic care își propune să minimizeze deșeurile și să valorifice la maximum resursele. Spre deosebire de economia liniară tradițională (care utilizează un proces de extragere, producere, consum, generare deșeurilor), economia circulară se bazează pe principiile de a reduce, reutiliza, repara, recondiționa și recicla materialele și produsele existente cât mai mult timp posibil. Scopul este de a crea un sistem în buclă închisă, în care deșeurile dintr-un proces devin resurse pentru altul, reducând astfel dependența de resursele naturale primare și minimizând impactul asupra mediului.

Într-o economie liniară, resursele sunt extrase, transformate în produse, folosite și apoi aruncate ca deșeurilor. Este un model nesustenabil pe termen lung deoarece epuizează resursele naturale și generează poluare și deșeurilor. Într-o economie circulară, bucla trebuie să fie închisă iar resursele trebuie menținute în ciclu cât mai mult timp posibil. Deșeurile sunt văzute ca resurse potențiale nu ca ceva ce trebuie aruncat. Scopul este de a crea un sistem în care resursele sunt folosite eficient și deșeurile sunt minimizate.

În esență, economia circulară se concentrează pe menținerea resurselor în uz cât mai mult timp posibil, extragând valoare maximă din ele în timp ce acestea sunt folosite, apoi recuperând și regenerând produsele și materialele la sfârșitul fiecărei durate de serviciu.

Principiile cheie ale economiei circulare:

- **Reducerea.** Minimizarea cantității de resurse folosite și a deșeurilor generate. Asta include reducerea consumului, optimizarea proceselor de producție. Se va optimiza consumul de resurse și se vor minimiza pierderile în toate etapele ciclului de viață al produselor.
- **Reutilizarea.** Folosirea produselor și componentelor de mai multe ori, în forma lor originală sau pentru un scop similar. Aceasta se poate face prin revânzare, închiriere, partajare sau extinderea duratei de viață a produselor prin reparații și

întreținere. Trecerea de la vânzarea de produse la oferirea de servicii bazate pe produse (de exemplu, închirierea de echipamente în loc de vânzarea lor), încurajând astfel utilizarea mai eficientă a produselor și prelungirea duratei lor de viață.

- **Reciclarea.** Colectarea, sortarea și reciclarea deșeurilor în scopul transformării acestora în materii prime secundare care pot fi reintroduse în ciclul de producție ca materii prime secundare pentru crearea de noi produse. Reciclarea reduce cantitatea de resurse primare utilizate și scade cantitatea de deșeuri trimise direct la depozitul de gunoi.
- **Repararea.** Prolungirea duratei de viață a produselor prin repararea lor atunci când se defectează, în loc să le aruncăm și să cumpărăm altele noi.
- **Refolosirea.** Prin transformarea deșeurilor sau produselor vechi în ceva de valoare mai mare decât originalul precum transformarea banerelor publicitare vechi în genți, sau reciclarea materialelor în produse de o calitate inferioară precum reciclarea hârtiei în carton.
- **Refuzul.** Evitarea utilizării materialelor sau produselor dăunătoare pentru mediu sau care generează deșeuri inutilizabile.
- **Proiectarea pentru durabilitate și circularitate.** Proiectarea produselor și serviciilor de la bun început ținând cont de principiile economiei circulare, pentru a fi durabile și a rămâne în uz cât mai mult timp posibil, reparabile, refolosibile, ușor de dezasamblat și reciclat la sfârșitul duratei lor de viață. Se va optimiza consumul de resurse și minimizarea pierderilor în toate etapele ciclului de viață al produselor.
- **Regenerarea.** În cazul resurselor naturale economia circulară promovează regenerarea ecosistemelor și a resurselor mai degrabă decât simpla lor exploatare.

Rolul întreprinderilor sociale în economia circulară

Întreprinderile sociale au un rol în tranziția către o economie circulară datorită misiunii lor sociale și de mediu, care se aliniază perfect cu principiile economiei circulare. Ele sunt adesea mai flexibile și mai inovatoare în implementarea soluțiilor circulare decât întreprinderile tradiționale, fiind mai concentrate pe impactul social și de mediu decât pe profitul imediat. Întreprinderile sociale sunt afaceri care pun pe primul plan misiunea socială și/sau de mediu, reinvestind majoritatea profiturilor în îndeplinirea acestei misiuni. Ele nu urmăresc doar maximizarea profitului, ci și generarea unui impact pozitiv în societate și/sau în mediul înconjurător. Întreprinderile sociale pot contribui la economia circulară prin natura lor și valorile pe care le promovează:

1. **Misiune aliniată cu durabilitatea.** Întreprinderile sociale au adesea o misiune socială sau de mediu puternică, care se aliniază perfect cu principiile economiei circulare. Ele sunt motivate să găsească soluții inovatoare pentru a aborda

problemele sociale și de mediu, inclusiv gestionarea resurselor și reducerea deșeurilor.

2. **Modele de afaceri circulare:** Întreprinderile sociale pot dezvolta modele de afaceri specifice economiei circulare, cum ar fi:
 - Servicii de reparații și întreținere: Întreprinderile sociale pot oferi servicii de reparații pentru a prelungi durata de viață a produselor, creând locuri de muncă și reducând deșeurile.
 - Produse refolosite: Întreprinderile sociale pot produce bunuri din materiale refolosite sau reciclate, sau pot transforma deșeurile în produse de valoare.
 - Sisteme de închiriere și partajare: Întreprinderile sociale pot opera platforme de închiriere sau partajare pentru produse care nu sunt folosite frecvent de către o singură persoană, optimizând utilizarea resurselor.
 - Colectare și reciclare: Întreprinderile sociale pot organiza servicii de colectare și reciclare a deșeurilor, în special în comunitățile defavorizate unde aceste servicii pot fi limitate.
 - Distribuție și vânzare de produse durabile: Întreprinderile sociale pot promova sau vinde produse fabricate în mod durabil, produse ecologice care sprijină economia circulară.
3. **Concentrare pe impactul social și de mediu.** Întreprinderile sociale măsoară succesul nu doar în termeni de profit financiar, ci și în funcție de impactul pozitiv pe plan social și asupra mediului pe care au. Aceasta le motivează să adopte practici circulare care aduc beneficii atât mediului, cât și comunității.
4. **Implicarea comunității.** Întreprinderile sociale adesea lucrează strâns cu comunitățile locale, oferind locuri de muncă, formare profesională și servicii. În contextul economiei circulare ele pot implica comunitățile în colectarea, sortarea și prelucrarea deșeurilor, sau în activități de reparații sau reciclare.

Modalități concrete prin care întreprinderile sociale pot susține economia circulară

- Dezvoltarea de noi modele de afaceri circulare. Crearea și implementarea de idei inovatoare pentru afaceri bazate pe principiile economiei circulare (reparare, refolosire, reciclare, închiriere, partajare, upcycling etc.).
- Întreprinderile sociale pot juca un rol important în educarea sau sensibilizarea consumatorilor și a comunității privind importanța economiei circulare și cum pot contribui la aceasta.
- Colaborarea cu alte organizații, companii, autorități publice și comunități pentru a construi ecosisteme circulare mai puternice.
- Investirea în cercetare și dezvoltare pentru a găsi soluții noi și cât mai eficiente de implementare a măsurilor favorabile economiei circulare.

- Crearea de locuri de muncă verzi și incluzive. Întreprinderile sociale pot crea locuri de muncă în sectoare ale economiei circulare, oferind oportunități de angajare persoanelor vulnerabile și contribuind la tranziția către o economie circulară.
- Promovarea consumului responsabil. Încurajarea consumatorilor să adopte un consum responsabil, să aleagă produse și servicii care sprijină economia durabilă, să reducă deșeurile și să repare produsele defecte în loc să le arunce.

Cum pot contribui întreprinderile sociale la economia circulară prin acțiuni specifice:

1. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

- Prin utilizarea energiei regenerabile. Întreprinderile sociale pot adopta surse de energie regenerabilă (solară, eoliană, hidro) pentru operațiunile lor, reducând astfel dependența de combustibilii fosili și emisiile asociate. De exemplu, o cooperativă socială poate instala panouri solare pentru alimentarea sediului sau a unei unități de procesare a unor produse.
- Prin utilizarea transport durabil, a vehicule electrice sau pe bază de biocombustibili pentru transportul mărfurilor și angajaților, reducând astfel emisiile din sectorul transporturilor. De asemenea, pot promova moduri de transport active (biciclete, mers pe jos) pentru angajați și clienți.
- Pot proiecta și oferi produse și servicii care necesită mai puțină energie în producție și utilizare și care au o durată de viață mai lungă, reducând astfel emisiile și amprenta de carbon asociată produselor pe întregul ciclu de viață. De exemplu, o întreprindere socială care produce mobilier poate utiliza lemn provenit din surse sustenabile și procese de producție eficiente energetic.
- Prin eficiență energetică. Pot implementa măsuri de eficientizare energetică în clădiri și operațiuni, reducând consumul de energie și implicit emisiile. De exemplu, izolarea termică a clădirilor, utilizarea iluminatului LED, sisteme inteligente de gestionare a energiei și consumului.

2. Reducerea deșeurilor

- Prin proiectare conștientă, în scopul minimizării deșeurilor generate. Întreprinderile sociale pot proiecta produse și servicii pentru a genera cât mai puține deșeuri posibil, utilizând materiale reciclate sau biodegradabile, și ambalaje minime sau reutilizabile. De exemplu, o întreprindere socială care produce cosmetice naturale poate utiliza ambalaje din sticlă reutilizabile sau din materiale compostabile.
- Prin reutilizarea și repararea produselor. Pot oferi servicii de reparații, recondiționare și închiriere de produse pentru a prelungi durata lor de viață și a reduce cantitatea de produse aruncate. De exemplu, un atelier social

de reparații de biciclete, un magazin de haine second-hand administrat de o întreprindere socială, sau un serviciu de închiriere de unelte de grădărit gestionat de o cooperativă socială.

- Economia circulară în lanțuri de aprovizionare. Pot colabora cu alte firme (furnizori, clienți, alte întreprinderi) pentru a crea lanțuri de aprovizionare circulare, în care deșeurile unuia devin resursele celuilalt. De exemplu, o întreprindere socială care produce mobilă din lemn reciclat poate colabora cu o altă întreprindere socială care colectează și procesează deșeurile lemnoase.
- Prin implementarea de sisteme de colectare și valorificare a deșeurilor. Pot iniția și gestiona sisteme de colectare selectivă a deșeurilor (de exemplu, colectarea de ulei alimentar uzat pentru producerea de carburant, colectarea de deșeuri textile pentru reciclare), creând noi fluxuri de resurse și oportunități de angajare pentru persoane marginalizate.

3. Reciclare

- Colectare selectivă și sortare. Întreprinderile sociale pot fi implicate în colectarea selectivă a deșeurilor la sursă (de la gospodării, birouri, evenimente) și în sortarea acestora pentru a maximiza ratele de reciclare. Pot colabora cu autoritățile locale și cu sistemele de management al deșeurilor pentru a îmbunătăți infrastructura de reciclare.
- Procesarea deșeurilor reciclabile. Pot opera unități de procesare a deșeurilor reciclabile (de exemplu, stații de reciclare a plasticului, hârtiei, metalului, sticlei), transformând deșeurile în materii prime secundare care pot fi reintroduse în producție. Aceste unități pot oferi și oportunități de angajare pentru persoane cu dificultăți de integrare pe piața muncii.
- Întreprinderile sociale pot prioritiza utilizarea materialelor provenite din reciclare în producția propriilor produse, creând cerere pentru aceste materiale reciclate și închizând bucla circulară. De exemplu, o întreprindere socială care produce articole de îmbrăcăminte poate utiliza fibre textile reciclate, sau o întreprindere socială care construiește mobilier poate utiliza plastic reciclat.

4. Utilizarea energiei regenerabile

- Întreprinderile sociale pot dezvolta proiecte pentru a produce energie regenerabilă la scară mică (de exemplu, micro-hidrocentrale, parcuri solare), oferind energie curată pentru comunitatea locală și generând venituri reinvestite în scop social.
- Promovarea și instalarea de sisteme de energie regenerabilă. Pot oferi servicii de consultanță, instalare și întreținere a sistemelor de energie regenerabilă pentru gospodării, întreprinderi și comunități, accelerând

tranziția energetică. De exemplu, o întreprindere socială care instalează panouri solare pe acoperișurile locuințelor sociale.

- Soluții de stocare a energiei regenerabile. Pot explora și implementa soluții de stocare a energiei regenerabile, contribuind la creșterea fiabilității și eficienței sistemelor de energie regenerabilă.
- Întreprinderile sociale pot juca un rol crucial în educarea și conștientizarea publicului cu privire la beneficiile energiei regenerabile și la importanța tranziției către un sistem energetic durabil. Pot organiza campanii de informare, ateliere de lucru și programe educaționale în comunități.

Exemple de activități care contribuie la economia circulară:

- Ateliere de reparații și recondiționare. Întreprinderi sociale care repară electrocasnice, biciclete, mobilier, haine, s.a.m.d, prelungind durata lor de viață și oferind oportunități de formare și angajare pentru persoane marginalizate.
- Magazine second-hand și platforme de închiriere. Întreprinderi sociale care colectează și revând produse second-hand sau oferă platforme de închiriere pentru diverse bunuri, promovând reutilizarea și consumul colaborativ.
- Cooperative sociale care colectează, sortează și procesează deșeurile reciclabile, transformându-le în materii prime secundare sau produse noi cu valoare adăugată prin transformarea deșeurilor în produse de o valoare superioară (upcycling).
- Întreprinderi sociale care promovează agricultura ecologică și economia circulară în sectorul agroalimentar. Ferme sociale care practică agricultura regenerativă, reduc deșeurile alimentare prin compostare și prelucrare, și utilizează ambalaje ecologice.
- Întreprinderi sociale care produc materiale de construcție ecologice utilizând reciclarea. Întreprinderi care produc cărămizi din pământ, izolație din materiale reciclate, sau mobilier urban din plastic reciclat.

Prin aceste acțiuni întreprinderile sociale se poziționează ca actori cheie în tranziția către o economie circulară, aducând beneficii atât pentru mediu, cât și pentru societate, creând locuri de muncă, dezvoltând competențe și oferind soluții inovatoare pentru provocările secolului XXI. Prin misiunea lor, modelele de afaceri inovatoare și focusul pe impactul social și de mediu, ele pot ajuta la construirea unui viitor durabil.

Exemple de transformare a deșeurilor sau produselor vechi într-un nou produs utilizabil cu valoare mai mare (upcycling) sau valoare mai mică (downcycling).

Procesul de transformare a deșeurilor sau produselor vechi în obiecte noi, utilizabile și cu o valoare percepută (sau chiar monetară) mai mare se numește upcycling sau transformare creativă. Este diferit de reciclare, unde materialul este de obicei descompus la forma sa de bază. Iată câteva exemple concrete de **upcycling**:

1. **Mobilier din paleți de lemn.** Paleții industriali din lemn, adesea considerați deșeu după utilizare, pot fi transformați în piese de mobilier stilate și funcționale, măsuțe de cafea, canapele de grădină, rafturi, paturi, suporturi verticale pentru plante. Noul produs are o valoare estetică și funcțională mult mai mare decât paletul inițial.
2. **Genți și accesorii din prelate sau bannere publicitare.** Prelatele mari din PVC sau material textil folosite pentru reclame la exterior, după utilizarea în scopul inițial acestea devin deșeuri voluminoase. Prin upcycling, acestea sunt tăiate și cusute pentru a crea genți de umăr, portofele, huse de laptop sau chiar șorturi, care sunt unice, durabile și rezistente la apă. Valoarea este dată de design, unicitate și durabilitate.
3. **Pahare și vase din sticle de vin sau bere.** Sticlele goale de sticlă sunt tăiate, șlefuite și finisate pentru a deveni pahare de băut elegante, vase decorative, suporturi pentru lumânări sau chiar abajururi pentru lămpi. Produsul final are o nouă funcționalitate și o estetică superioară sticlei goale.
4. **Obiecte decorative sau bijuterii din piese de computer vechi.** Componentele electronice dezafectate (plăci de bază, circuite integrate, taste) pot fi transformate în opere de artă abstractă, ceasuri de perete unice, cercei, pandantive sau broșe. Valoarea este artistică și de unicitate.
5. **Covoare sau coșuri din resturi textile sau tricouri vechi.** Tricourile vechi sau resturile de materiale textile pot fi tăiate în fâșii și apoi împletite, croșetate sau țesute pentru a crea covoare colorate, coșuri de depozitare, perne decorative sau sacoșe reutilizabile. Noul produs este util și are o valoare estetică adăugată.
6. **Obiecte din anvelope uzate.** Anvelopele vechi pot fi vopsite și transformate în jardiniere robuste pentru grădină, leagăne pentru copii, tabureți (prin adăugarea unei perne și a unei baze) sau chiar folosite ca material de construcție alternativ în anumite proiecte.
7. **Artă din capace de plastic sau metal.** Capacele colorate de la sticlele PET sau capacele metalice de la sticlele de bere pot fi colectate și folosite pentru a crea mozaicuri artistice, tablouri decorative sau alte obiecte de artă vizuală.

Aceste exemple ilustrează cum creativitatea poate transforma obiecte aparent inutile sau fără o destinație în produse noi, atractive și valoroase, contribuind în același timp la reducerea deșeurilor.

Un alt proces de transformare a deșeurilor sau produselor inutile în materiale sau produse noi este cel de **downcycling**. Produsele rezultate au însă o calitate inferioară și funcționalitate redusă față de materialul original. Spre deosebire de upcycling (care crește valoarea) sau reciclarea ideală (care menține calitatea), downcycling implică o pierdere a calității intrinseci a materialului. De multe ori materialele rezultate din downcycling nu mai pot fi reciclate ulterior.

Iată câteva exemple concrete de downcycling:

1. **Hârtie de birou reciclată în hârtie igienică sau cutii de ouă.** Hârtia albă de birou, de calitate superioară, este colectată și reciclată. În proces, fibrele de celuloză se scurtează și se degradează. Produsul final poate fi hârtie de ziar, șervețele, hârtie igienică sau carton pentru cutii de ouă. Aceste produse sunt de o calitate inferioară față de hârtia inițială și, în cazul hârtiei igienice sau șervețelor, ciclul de reciclare se oprește aici (nu mai pot fi reciclate).
2. **Sticle PET transformate în fibre textile sau umplutură.** Sticlele din plastic PET (polyethylene terephthalate) folosite pentru băuturi sunt un plastic de înaltă calitate. Prin reciclare, ele pot fi transformate în fibre de poliester. Aceste fibre sunt apoi folosite pentru a produce covoare, haine din material fleece, umplutură pentru jachete, saci de dormit sau jucării de pluș. Deși utile, aceste produse reprezintă o aplicație de calitate inferioară față de o nouă sticlă PET, iar aceste textile sunt mult mai dificil (sau imposibil) de reciclat ulterior. Uneori, plasticul PET reciclat este folosit și pentru a face pubele sau mobilier de grădină, care de asemenea reprezintă o scădere în calitate.
3. **Textile (haine vechi) transformate în material izolator.** Hainele uzate, în special cele din amestecuri de fibre sau de calitate slabă, sunt adesea destrămate. Fibrele rezultate sunt folosite ca material izolator fonic sau termic în industria auto sau în construcții, ca umplutură pentru saltele sau mobilier, sau pur și simplu transformate în cârpe industriale. Calitatea materialului este semnificativ redusă, iar utilizarea finală este una de valoare mult mai mică.
4. **Sticlă spartă amestecată folosită în asfalt sau ca material de construcție.** Deși sticla este în general foarte reciclabilă (poate fi topită și refolosită la aceeași calitate dacă este sortată corect pe culori), sticla spartă și amestecată (diverse culori, contaminată) este uneori măcinată și folosită ca agregat în asfalt, ca material abraziv pentru sablare, sau în producția de vată de sticlă (izolație). Acestea sunt aplicații de valoare inferioară comparativ cu producerea de noi recipiente din sticlă.
5. **Anvelope uzate transformate în granule de cauciuc.** Anvelopele sunt complexe și greu de reciclat înapoi în anvelope noi. Adesea, ele sunt mărunțite în granule de cauciuc care sunt folosite pentru a crea suprafețe de joacă pentru copii, terenuri de sport artificiale, covorașe sau ca aditiv în asfalt. Calitatea și complexitatea structurală a anvelopei originale se pierd.

Downcycling-ul este totuși o alternativă preferabilă depozitării la groapa de gunoi sau incinerării, deoarece permite recuperarea parțială a valorii materialelor și reduce consumul de resurse primare, chiar dacă implică o pierdere de calitate în acest proces.

VI. Dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea durabilă reprezintă un mod de a progresa și de a evolua ca societate, economie și mediu, astfel încât să satisfacem nevoile prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. Pentru a o înțelege mai bine, dezvoltarea durabilă se bazează pe trei piloni interconectați:

1. **Pilonul economic.** Se referă la creșterea economică, eficiența resurselor și crearea de oportunități economice viabile. Însă, în contextul dezvoltării durabile, creșterea economică nu este scopul final, ci un mijloc pentru a îmbunătăți bunăstarea generală, ținând cont de limitele resurselor naturale și de impactul asupra mediului și societății. Se promovează modele economice care sunt reziliente, inovatoare și care distribuie beneficiile în mod echitabil.
2. **Pilonul social.** Acesta se concentrează pe echitate socială, incluziune, drepturi umane, justiție socială, sănătate, educație, cultură și implicarea comunităților. Dezvoltarea durabilă recunoaște că o societate funcțională și prosperă trebuie să fie justă și incluzivă, oferind oportunități egale pentru toți și protejând grupurile vulnerabile. Se pune accent pe coeziune socială, participare civică și pe îmbunătățirea calității vieții pentru toți.
3. **Pilonul de mediu.** Se referă la protecția mediului înconjurător, conservarea resurselor naturale, reducerea poluării, combaterea schimbărilor climatice și protejarea biodiversității. Dezvoltarea durabilă recunoaște că mediul este fundamentul vieții și că resursele naturale nu sunt nelimitate. Se promovează gestionarea responsabilă a resurselor, tehnologii curate, economia circulară și practici care minimizează impactul negativ asupra ecosistemelor.

Întreprinderile sociale pot avea și ele un rol în promovarea dezvoltării durabile. Spre deosebire de întreprinderile tradiționale, care au ca obiectiv principal maximizarea profitului, întreprinderile sociale sunt afaceri care au în centrul misiunii lor rezolvarea unor probleme sociale și/ sau de mediu, reinvestind mare parte (în România 90%) din profit în îndeplinirea acestei misiuni. Ele sunt agenți ai schimbării, care combină logica economică cu obiectivele sociale și de mediu, căutând să ofere soluții inovatoare și durabile.

Cum pot contribui întreprinderile sociale la dezvoltarea durabilă?

Contribuțiile sunt diverse și se pot manifesta în multe feluri, acoperind cei 3 piloni ai dezvoltării durabile:

1. Contribuții la pilonul economic

- Crearea de locuri de muncă incluzive. Întreprinderile sociale angajează persoane din grupurile vulnerabile sau marginalizate (persoane cu dizabilități, șomeri de lungă durată, tineri fără experiență), oferindu-le oportunitatea unei mai bune integrări sociale.

- Promovarea economiei locale. Întreprinderile sociale sunt ancorate în comunitățile locale, contribuind la revitalizarea economică a zonelor defavorizate, prin crearea de activități economice și menținerea locurilor de muncă în comunitate.
- Dezvoltarea de produse și servicii durabile. Întreprinderile sociale pot inova prin crearea de produse și servicii care sunt mai eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor, mai puțin poluante și care răspund nevoilor sociale într-un mod durabil (ex: produse prietenoase cu mediul, servicii de reparații sau reciclare, soluții de energie regenerabilă la nivel comunitar).
- Practici comerciale etice și responsabile. Întreprinderile sociale adoptă practici comerciale etice, bazate pe transparentă, corectitudine, respectarea drepturilor lucrătorilor și lanțuri de aprovizionare responsabile.

2. Contribuții la pilonul social

- Oferirea de servicii sociale esențiale. Întreprinderile sociale pot oferi servicii sociale esențiale care nu sunt furnizate eficient de sectorul public sau privat tradițional (ex: servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, servicii de educație și formare pentru grupuri dezavantajate, locuințe sociale).
- Îmbunătățirea calității vieții comunităților. Prin activitățile lor, întreprinderile sociale contribuie la îmbunătățirea calității vieții în comunități, rezolvând probleme sociale concrete (ex: combaterea sărăciei, integrarea socială, revitalizarea urbană, dezvoltarea culturală, promovarea sănătății și educației).
- Consolidarea coeziunii sociale și a participării civice. Întreprinderile sociale adesea implică comunitățile în activitățile lor, promovând participarea civică, voluntariatul, cooperarea și solidaritatea între membrii comunității.
- Promovarea echității și justiției sociale. Întreprinderile sociale luptă împotriva inegalităților sociale, discriminării și excluziunii, promovând accesul egal la oportunități și resurse pentru toți, indiferent de origine, gen, etnie sau religie.

3. Contribuții la pilonul de mediu

- Reducerea impactului asupra mediului. Întreprinderile sociale adoptă practici care minimizează impactul negativ asupra mediului, reducând consumul de resurse, emisiile de gaze cu efect de seră, poluarea și deșeurile.
- Promovarea economiei circulare. Întreprinderi sociale pot fi active în domeniul economiei circulare, promovând reutilizarea, repararea, refolosirea, recondiționarea și reciclarea produselor și materialelor, reducând dependența de resursele naturale primare și cantitatea de deșeuri.
- Conservarea resurselor naturale și a biodiversității. Întreprinderile sociale pot fi implicate în proiecte de conservare a naturii, restaurare ecologică, agricultură ecologică, turism ecologic și alte activități care protejează biodiversitatea și resursele naturale.

- Sensibilizarea și educarea publicului cu privire la problemele de mediu. Întreprinderile sociale pot juca un rol important în sensibilizarea publicului cu privire la problemele de mediu și promovarea comportamentelor responsabile față de mediu prin programe de educație, campanii de conștientizare și exemple practice de soluții durabile.

Exemple concrete de întreprinderi sociale și contribuția lor la dezvoltarea durabilă

- Ateliere de reparații și reciclare a obiectelor. Aceste întreprinderi sociale prelungesc durata de viață a produselor, reducând deșeurile și consumul de resurse, oferind în același timp locuri de muncă pentru persoane din grupuri vulnerabile.
- Magazine de ce practică un comerț echitabil ("fair trade"). Aceste magazine vând produse provenite de la producători marginalizați din țările în curs de dezvoltare, asigurându-le prețuri corecte și condiții de muncă decente.
- Ferme urbane și cooperative agricole ecologice. Aceste inițiative promovează agricultura locală, ecologică și durabilă, oferind alimente comunităților locale și reducând impactul asupra mediului ce ar fi generat prin transportul alimentelor pe distanțe lungi.
- Întreprinderi care oferă soluții de energie regenerabilă la nivel comunitar. Acestea pot dezvolta proiecte de energie solară, eoliană sau mai nou de biomasă la scară mică, oferind energie curată comunităților locale și contribuind la tranziția energetică și la combaterea schimbărilor climatice.
- Întreprinderi sociale care oferă servicii de îngrijire a persoanelor vârstnice sau cu dizabilități. Aceste întreprinderi răspund unei nevoi sociale în creștere oferind servicii de calitate și profesionale, creând în același timp locuri de muncă decente în sectorul social.

Dezvoltarea durabilă este o abordare necesară pentru viitorul nostru, iar întreprinderile sociale pot avea un rol în realizarea acestei viziuni. Prin natura lor, ele sunt aliniate cu principiile dezvoltării durabile și contribuie în mod semnificativ la construirea unei societăți mai echitabile, mai reziliente și mai respectuoase față de mediu. Susținerea și dezvoltarea întreprinderilor sociale reprezintă o investiție în viitorul durabil al societății noastre.

VII. Principiul DNSH

Principiul DNSH, acronim pentru "Do No Significant Harm" (a nu prejudicia în mod semnificativ), este un pilon fundamental al politicilor europene de finanțare durabilă și al Pactului Verde European (European Green Deal). Acesta este conceput pentru a

asigura că investițiile și activitățile economice finanțate prin fonduri europene nu subminează obiectivele de mediu ale Uniunii Europene. În esență, principiul DNSH înseamnă că orice proiect sau activitate finanțată de Uniunea Europeană trebuie să evite să prejudicieze în mod semnificativ oricare dintre cele șase obiective de mediu definite în Regulamentul privind Taxonomia UE.

Conform Regulamentului privind Taxonomia UE (Regulamentul (UE) 2020/852), cele șase obiective de mediu pe care principiul DNSH le protejează sunt următoarele:

1. **Atenuarea schimbărilor climatice.** Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și stabilizarea concentrațiilor acestora în atmosferă la un nivel care să prevină interferențele antropice periculoase cu sistemul climatic.
2. **Adaptarea la schimbările climatice.** Reducerea vulnerabilității la efectele actuale și viitoare ale schimbărilor climatice.
3. **Utilizarea durabilă și protecția resurselor de apă și resurselor marine.** Prevenirea deteriorării și îmbunătățirea stării ecologice a apelor dulci și a celor marine, alături de utilizarea eficientă a resurselor de apă.
4. **Tranziția către o economie circulară.** Prevenirea generării deșeurilor, creșterea reutilizării și reciclării materialelor, promovarea durabilității produselor și a sistemelor circulare.
5. **Prevenirea și controlul poluării.** Prevenirea sau reducerea poluării aerului, a apei și a solului, gestionarea adecvată a substanțelor chimice.
6. **Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor.** Conservarea biodiversității, protejarea și refacerea ecosistemelor și a serviciilor ecosistemice.

Ce înseamnă "prejudiciu semnificativ"

Conceptul de prejudiciu semnificativ este definit specific pentru fiecare dintre cele șase obiective de mediu în anexa I la Regulamentul privind Taxonomia UE. În general, un prejudiciu semnificativ apare atunci când o activitate:

- Conduce la efecte negative majore asupra unuia dintre obiectivele de mediu, prin comparație cu situația în care activitatea nu ar fi fost întreprinsă.
- Împiedică în mod semnificativ atingerea obiectivelor de mediu pe termen lung.
- Contravine reglementărilor de mediu existente.

De ce este principiul DNSH relevant pentru întreprinderile sociale

Întreprinderile sociale, prin definiție, pun accent pe obiective sociale și de mediu alături de viabilitatea economică. Principiul DNSH se aliniază cu misiunea lor intrinsecă și le oferă:

- **Alinierea cu valorile și misiunea.** Întreprinderile sociale sunt deja motivate de principii etice și de sustenabilitate. Respectarea DNSH este o extensie a valorilor lor fundamentale și le consolidează angajamentul față de un impact pozitiv.

- **Accesul la finanțare europeană.** Din ce în ce mai multe programe de finanțare europene, inclusiv cele dedicate întreprinderilor sociale, integrează principiul DNSH ca criteriu de eligibilitate. Demonstrarea conformității cu DNSH poate deschide uși către finanțări pentru dezvoltarea și scalarea întreprinderilor sociale.
- **Reputație și credibilitate sporite.** Adoptarea principiului DNSH demonstrează un angajament serios față de sustenabilitate, consolidând reputația și credibilitatea întreprinderilor sociale în fața clienților, investitorilor, partenerilor și a comunității în general. Într-o lume din ce în ce mai preocupată de impactul ecologic aceasta poate fi un avantaj competitiv semnificativ.
- **Contribuția la obiectivele globale de sustenabilitate.** Prin respectarea DNSH întreprinderile sociale contribuie activ la atingerea obiectivelor de sustenabilitate la nivel european și global, demonstrându-și astfel rolul de actori cheie în tranziția către o economie verde și circulară.

Cum pot întreprinderile sociale respecta principiului DNSH

În funcție de sectorul lor de activitate și de modelul de afaceri. Iată câteva exemple:

1. Integrarea principiului DNSH în strategia de afaceri și operațiuni:

- Evaluarea impactului de mediu. Întreprinderile sociale pot realiza o evaluare a impactului de mediu al activităților lor, identificând potențialele riscuri și oportunități legate de cele șase obiective de mediu DNSH.
- Stabilirea de obiective de sustenabilitate. Pe baza evaluării, pot stabili obiective clare și măsurabile de sustenabilitate care să fie aliniate cu principiile DNSH.
- Implementarea de practici operaționale durabile. Aceasta include adoptarea de tehnologii curate, utilizarea eficientă a resurselor (energie, apă, materii prime), reducerea deșeurilor, promovarea mobilității durabile pentru angajați și clienți, achiziții verzi, samd.

2. Dezvoltarea de produse și servicii ecologice:

- Întreprinderile sociale pot proiecta produse și servicii care sunt ecologice pe tot parcursul ciclului lor de viață, de la extracția materiilor prime până la eliminarea la sfârșitul vieții produsului. Aceasta implică alegerea materialelor sustenabile, reducerea consumului de energie în producție și utilizare, proiectarea pentru durabilitate și reparabilitate, facilitarea reutilizării și reciclării produselor.
- Soluții bazate pe natură. Întreprinderile sociale pot dezvolta soluții bazate pe natură pentru a aborda provocările de mediu, cum ar fi infrastructura verde pentru gestionarea apelor pluviale, restaurarea ecosistemelor degradate, agricultura regenerativă, etc.
- Servicii de consultanță și educație de mediu. Întreprinderile sociale pot oferi servicii de consultanță și educație pentru a sprijini alte organizații și comunități să adopte practici durabile și să respecte principiile DNSH.

3. Promovarea economiei circulare:

- Reutilizare, reparare, reciclare. Întreprinderile sociale pot dezvolta modele de afaceri bazate pe principiile economiei circulare, cum ar fi servicii de închiriere și partajare, ateliere de reparații, colective de reciclare și reutilizare a materialelor.
- Pot transforma deșeurile sau materialele secundare în produse noi cu valoare adăugată (upcycling) sau pot găsi noi utilizări pentru materiale care nu mai pot fi utilizate în scopul inițial (downcycling).
- Întreprinderile sociale pot implementa sisteme de depozit și returnare pentru ambalaje și produse, încurajând clienții să returneze produsele defecte sau inutilizabile pentru a fi refolosite, recondiționate sau reciclate.

4. Implicarea comunității și sensibilizarea:

- Întreprinderile sociale pot organiza programe de educație și formare pentru a sensibiliza comunitatea cu privire la importanța sustenabilității și a principiilor DNSH.
- Parteneriate cu organizații de mediu. Pot colabora cu organizații de mediu și alte părți interesate pentru a promova practici durabile și pentru a disemina informații.
- Întreprinderile sociale pot juca un rol prin susținerea adoptării la nivel local a unor politici publice care sprijină tranziția către o economie verde și care promovează respectarea principiilor DNSH.

Exemple de activități ale întreprinderilor sociale, care respectă principiul DNSH:

- **În domeniul energiei regenerabile.** Instalarea de panouri solare, eoliene sau sisteme de biomasă nu trebuie să prejudicieze biodiversitatea, resursele de apă sau să genereze poluare. De exemplu, instalarea parcurilor solare trebuie să evite zonele sensibile din punct de vedere ecologic și să minimizeze impactul asupra solului și vegetației.
- **În cadrul agriculturii ecologice.** Practicile agricole ecologice contribuie la protecția biodiversității, la sănătatea solului și la calitatea apei, dar trebuie să se asigure că nu prejudiciază alte obiective DNSH, cum ar fi generarea de deșeuri de ambalaje sau consumul excesiv de apă.
- **În construcții.** Utilizarea materialelor de construcție sustenabile, designul eficient energetic și gestionarea deșeurilor de construcții contribuie la respectarea DNSH. Trebuie verificat ca materialele să nu fie toxice și să fie produse în mod sustenabil.
- **Privind reciclarea.** Reciclarea deșeurilor contribuie la economia circulară, dar procesele de reciclare trebuie să fie eficiente energetic și să minimizeze emisiile poluante.

Principiul DNSH reprezintă o oportunitate importantă pentru întreprinderile sociale de a-și consolida angajamentul față de sustenabilitate, de a accesa noi finanțări și de a-și crește impactul pozitiv. Prin integrarea activă a principiilor DNSH în strategia și

operațiunile lor, întreprinderile sociale pot deveni actori cheie în tranziția către economia circulară.

VIII. Imunizarea climatică

Imunizarea climatică este un concept relativ nou care se referă la construirea rezilienței și capacității de adaptare la impactul schimbărilor climatice. Este vorba despre întărirea sistemelor, comunităților și economiilor pentru a face față șocurilor și stresului cauzat de schimbările climatice, într-un mod similar în care imunizarea medicală protejează cetățenii de boli. Putem gândi imunizarea climatică ca un set de măsuri proactive menite să ne protejeze de efectele negative ale schimbărilor climatice. Aceste efecte pot include evenimente meteorologice extreme (inundații, secete, furtuni), creșterea nivelului mării, valuri de căldură, insecuritate alimentară și migrație datorată unor schimbări ale climei.

Imunizarea climatică înseamnă:

- Reducerea vulnerabilității, prin identificarea și diminuarea punctelor slabe ale sistemelor de infrastructură, agricultură, sănătate, economie, care le fac susceptibile la impactul climatic.
- Creșterea capacității de adaptare, prin dezvoltarea abilităților și resurselor necesare pentru a ajusta sistemele, practicile și comportamentele ca răspuns la schimbările climatice actuale și viitoare.
- Construirea rezilienței, prin întărirea sistemelor cu scopul ca acestea să poată absorbi șocurile climatice, a se recupera rapid și poate chiar a se transforma în mod pozitiv după evenimente climatice.

Întreprinderile sociale au un rol în promovarea imunizării climatice datorită naturii lor specifice, care îmbină obiectivele sociale și de mediu cu modele de afaceri sustenabile.

Modalități prin care întreprinderile sociale pot contribui la imunizarea climatică:

1. Dezvoltarea de soluții inovatoare și accesibile pentru adaptarea la schimbările climatice:

- Tehnologii verzi adaptate comunităților vulnerabile. Întreprinderile sociale pot dezvolta și implementa tehnologii ecologice (energie solară, stocare a apei de ploaie, agricultură inteligentă din punct de vedere climatic) care să fie mai accesibile financiar și mai ușor de adoptat de către comunitățile cele mai expuse la riscuri climatice.
- Sisteme de avertizare timpurie și informații climatice. Întreprinderile ar putea crea sisteme de avertizare timpurie bazate pe tehnologie mobilă pentru a informa comunitățile despre evenimente meteorologice extreme iminente. De asemenea,

pot furniza informații climatice relevante și ușor de înțeles pentru a sprijini deciziile de adaptare la nivel local.

- Soluții de infrastructură verde. Întreprinderile sociale pot dezvolta soluții de infrastructură verde (grădini pluviale, acoperișuri verzi, zone umede urbane) pentru a reduce impactul inundațiilor urbane, a valurilor de căldură și pentru a îmbunătăți calitatea aerului în orașe.

2. Consolidarea comunităților locale și a capacităților de adaptare la nivel local:

- Programe de formare și educație climatică. Întreprinderile sociale pot organiza programe de formare pentru a educa comunitățile despre posibilitatea schimbărilor climatice, riscurile locale și strategiile de adaptare. Pot oferi instruire în domenii precum agricultura rezistentă la climă, gestionarea resurselor de apă în condiții de secetă sau construcția de locuințe mai rezistente la intemperii.
- Sprijinirea agriculturii durabile și a sistemelor alimentare reziliente. Întreprinderile sociale pot promova practici agricole durabile și regenerative care îmbunătățesc rezistența culturilor la secetă sau inundații, diversifică sursele de venit pentru fermieri și reduc emisiile de gaze cu efect de seră din agricultură. Pot crea lanțuri de aprovizionare cu alimente la nivel local, care să reziste mai bine la șocuri climatice.
- Împuternicirea grupurilor vulnerabile. Întreprinderile sociale se pot concentra pe sprijinirea grupurilor vulnerabile (femei, copii, persoane cu venituri reduse) care pot fi cele mai afectate de schimbări climatice. Pot dezvolta programe specifice pentru a crește reziliența, de exemplu, prin oferirea de oportunități de formare profesională în sectoare verzi sau prin facilitarea accesului la microfinanțare pentru investiții în adaptare la schimbări de climă.

3. Promovarea modelelor de afaceri sustenabile și a economiei circulare:

- Produse și servicii ecologice. Întreprinderile sociale pot dezvolta și comercializa produse și servicii ecologice care contribuie la reducerea amprente de carbon și la utilizarea eficientă a resurselor naturale. De exemplu, pot produce materiale de construcție ecologice, îmbrăcăminte sustenabilă, alimente organice sau pot oferi servicii de consultanță în eficiență energetică.
- Economia circulară și reducerea deșeurilor. Întreprinderile sociale pot implementa modele de afaceri bazate pe economia circulară, care reduc deșeurile, reutilizează materialele și promovează reciclarea. Acest lucru contribuie la diminuarea presiunii asupra resurselor naturale și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră asociate cu producția și eliminarea deșeurilor.
- Turism durabil și responsabil. Întreprinderile sociale din sectorul turistic pot promova un turism durabil și responsabil care minimizează impactul asupra mediului, respectă cultura locală și contribuie la dezvoltarea economică a comunităților locale. Turismul durabil poate fi o sursă importantă de venit pentru

comunitățile vulnerabile la schimbările climatice, contribuind la diversificarea economiilor locale și la creșterea rezilienței.

4. Susținere și sensibilizare:

- Campanii de conștientizare publică. Întreprinderile sociale pot juca un rol în sensibilizarea publicului cu privire la schimbările climatice și necesitatea adaptării. Pot organiza campanii de informare, evenimente publice și pot utiliza platformele media pentru a transmite mesaje despre impactul schimbărilor climatice și despre soluțiile disponibile.
- Colaborarea cu guverne și organizații. Întreprinderile sociale pot colabora cu administrația locală, cu organizațiile non-guvernamentale și cu alte entități pentru a promova politici și acțiuni pentru susținerea imunizării climatice. Pot participa la consultări publice, pot oferi expertiză și pot colabora la implementarea programelor de adaptare la schimbări de climă.
- Întreprinderile sociale pot crea rețele și parteneriate cu alte întreprinderi sociale, cu organizații de cercetare, cu universități și cu alte instituții pentru a împărtăși cunoștințe, a mobiliza resurse și a amplifica impactul acțiunilor de imunizare climatică.

Exemple de contribuții la imunizarea climatică:

- **În domeniul energiei regenerabile.** Întreprinderi sociale care instalează sisteme solare în comunitățile rurale pentru a oferi acces la energie curată și care să fie mai rezistentă la pene de curent cauzate de evenimente meteorologice extreme.
- **În domeniul agriculturii.** Întreprinderi sociale care promovează tehnici de agricultură conservativă pentru a îmbunătăți fertilitatea solului și reziliența culturilor la secetă și/sau inundații.
- **În domeniul construcțiilor.** Întreprinderi sociale care produc materiale de construcție ecologice și accesibile, adaptate la condițiile climatice locale și care reduc riscul de daune cauzate de evenimente extreme.
- **În domeniul distribuției și utilizării responsabile a apei potabile.** Întreprinderi sociale care dezvoltă sisteme de colectare și purificare a apei de ploaie pentru a asigura accesul la apă potabilă în perioade de secetă.

Prin combinarea inovației, a orientării către misiune socială și a modelelor de afaceri sustenabile, întreprinderile sociale pot juca un rol în eforturile globale de imunizare climatică și pot ajuta la construirea unui viitor mai sustenabil pentru toți.

Agricultura regenerativă

Acesta este un model agricol care urmărește refacerea și îmbunătățirea sănătății solului, biodiversității și ciclului apei, în timp ce menține productivitatea culturilor. Spre

deosebire de agricultura convențională, care poate degrada solul în timp, agricultura regenerativă pune accent pe practici sustenabile, cum ar fi:

- Acoperirea permanentă a solului pentru a preveni eroziunea și a îmbunătăți fertilitatea.
- Reducerea sau eliminarea lucrărilor solului pentru a menține structura naturală și microorganismele benefice.
- Rotații lungi ale culturilor pentru a preveni epuizarea nutrienților și a combate dăunătorii în mod natural.
- Captarea și păstrarea carbonului în sol pentru a reduce emisiile de gaze cu efect de seră în scopul combaterii schimbărilor climatice.

Captarea carbonului în sol, cunoscută și sub numele de sechestrarea carbonului, este un proces esențial în agricultura regenerativă, care ajută la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și la îmbunătățirea sănătății solului. Iată câteva metode prin care fermierii pot realiza acest lucru:

- Culturi de acoperire – Plantele precum trifoiul sau secara sunt cultivate între sezoanele principale pentru a proteja solul și a capta carbonul din atmosferă.
- Rotația culturilor – Alternarea tipurilor de plante cultivate ajută la menținerea fertilității solului și la stocarea carbonului pe termen lung.
- Reducerea lucrărilor solului – Evitarea aratului în exces ajută la păstrarea structurii solului și permite acumularea de materie organică bogată în carbon.
- Agrosilvicultura – Integrarea copacilor și arbuștilor în terenurile agricole contribuie la captarea carbonului și la îmbunătățirea biodiversității.
- Aplicarea compostului și a materiei organice – Adăugarea de compost îmbunătățește conținutul de carbon al solului și stimulează activitatea microbiană benefică.

Aceste practici ajută la combaterea schimbărilor climatice și îmbunătățesc productivitatea și reziliența fermelor pe termen lung.

Infrastructura verde pentru gestionarea apelor pluviale

Aceasta se referă la soluții sustenabile care imită procesele naturale pentru a reduce riscul de inundații, a îmbunătăți calitatea apei și a sprijini biodiversitatea. Spre deosebire de sistemele tradiționale de canalizare, infrastructura verde folosește vegetația, solul și alte materiale naturale pentru a absorbi, filtra și încetini scurgerea apei pluviale.

Exemple de infrastructură verde:

- Grădini amenajate cu plante care absorb și filtrează apa pluvială.

- Acoperișuri verzi. Suprafețe vegetale pe clădiri care reduc scurgerea apei și îmbunătățesc izolarea termică.
- Pavaje permeabile. Materiale care permit infiltrarea apei în sol, reducând acumularea pe suprafețele dure.
- Zone umede artificiale. Spații care imită ecosistemele naturale pentru a filtra poluanții și a sprijini biodiversitatea.
- Parcuri și spații verzi. Suprafețe care ajută la captarea apei și reduc efectul de insulă termică urbană.

Aceste soluții sunt din ce în ce mai utilizate în orașe pentru a combate efectele schimbărilor climatice și pentru a crea medii urbane mai reziliente.

IX. Digitalizarea

Digitalizarea este procesul de utilizare a tehnologiilor și informațiilor digitale pentru a transforma operațiunile de afaceri, a îmbunătăți eficiența, a spori experiența clienților și a crea noi fluxuri de venituri. În esență, implică integrarea tehnologiei digitale în toate aspectele unei organizații.

Întreprinderile sociale pot contribui semnificativ la digitalizare în diverse moduri, având în vedere misiunea lor duală de impact social și sustenabilitate financiară:

1. Adoptarea tehnologiilor digitale pentru a-și îmbunătăți operațiunile și impactul:

- Eficientizarea proceselor. Întreprinderile sociale pot utiliza software de gestionare a relațiilor cu clienții (CRM), platforme de gestionare a proiectelor și alte instrumente digitale pentru a-și organiza mai bine activitățile, a reduce costurile și a crește eficiența.
- Măsurarea și raportarea impactului social. Instrumentele digitale de analiză a datelor pot ajuta întreprinderile sociale să colecteze, să analizeze și să raporteze date relevante despre impactul lor social, făcându-le mai transparente și mai responsabile față de colaboratori și cei interesați.
- Extinderea acoperirii și a accesibilității. Platformele online și aplicațiile mobile pot permite întreprinderilor sociale să ajungă la un număr mai mare de beneficiari, inclusiv în zone geografice îndepărtate sau pentru grupuri marginalizate.
- Marketing și comunicare eficiente. Instrumentele de marketing digital cum ar fi rețelele sociale, pot ajuta întreprinderile sociale să își promoveze misiunea, să atragă clienți și donatori și să construiască comunități în jurul cauzelor lor.

2. Dezvoltarea de soluții digitale pentru probleme sociale:

- Platforme educaționale online. Întreprinderile sociale pot crea platforme online pentru a oferi educație și formare profesională grupurilor defavorizate, contribuind la reducerea inegalităților sociale.

- Aplicații mobile pentru sănătate și bunăstare. Pot fi dezvoltate aplicații care oferă acces la anumite servicii medicale, consiliere psihologică sau informații despre sănătate pentru comunități care altfel nu ar avea acces la acestea.
- Instrumente digitale pentru agricultură durabilă. Pot fi dezvoltate aplicații care oferă informații despre practici agricole durabile, prognoze meteo sau acces la piețe pentru fermierii mici.

3. Promovarea incluziunii digitale:

- Întreprinderile sociale pot organiza cursuri și ateliere pentru a ajuta persoanele din comunitățile vulnerabile să dobândească competențele digitale care le sunt necesare.
- Facilitarea accesului la tehnologie. Pot fi create centre comunitare echipate cu computere și internet sau pot fi implementate programe de împrumut de dispozitive pentru persoanele care nu își permit să le achiziționeze.
- Dezvoltarea de soluții digitale accesibile. Întreprinderile sociale pot asigura că produsele și serviciile lor digitale sunt accesibile persoanelor cu dizabilități.

4. Colaborarea cu alte organizații și companii:

- Întreprinderile sociale pot colabora cu companii de tehnologie, organizații non-profit și instituții guvernamentale pentru a dezvolta și implementa soluții digitale inovatoare la problemele sociale existente.
- Aceste colaborări pot aduce împreună expertiza tehnologică, cunoștințele despre nevoile comunităților și resursele financiare necesare pentru a le maximiza eficiența și impactul pozitiv.

Prin adoptarea tehnologiilor digitale pentru a-și îmbunătăți operațiunile, prin dezvoltarea de soluții digitale pentru probleme sociale și prin promovarea incluziunii digitale, întreprinderile sociale pot contribui la o societate mai echitabilă, mai eficientă, mai durabilă, și mai pregătită să țină pasul cu evoluțiile viitoare din domeniul informațional.

Digitalizarea joacă de asemenea un rol esențial în susținerea dezvoltării durabile prin diverse mecanisme, abordând aspecte economice, sociale și de mediu. Întreprinderile sociale, cu misiunea lor de a genera impact social și de mediu pozitiv, sunt bine poziționate pentru a contribui la această sinergie.

Cum susține digitalizarea dezvoltarea durabilă:

- Eficiență energetică și gestionarea resurselor. Tehnologiile digitale permit monitorizarea și optimizarea consumului de energie, a utilizării apei și a altor resurse naturale. Sistemele inteligente de gestionare a energiei, rețelele electrice inteligente și senzorii IoT (Internet of Things) contribuie la reducerea risipei și la utilizarea mai eficientă a resurselor.
- Agricultură durabilă. Agricultura de precizie, bazată pe date colectate prin senzori, drone și sateliți, optimizează utilizarea îngrășămintelor, pesticidelor și a apei, reducând impactul asupra mediului și crescând productivitatea.

- Mobilitate durabilă. Aplicațiile de transport inteligent, sistemele de mobilitate partajată și bicicletele electrice închiriable, facilitate de platforme digitale, contribuie la reducerea emisiilor de carbon din transport și la decongestionarea traficului.
- În cadrul economiei circulare, platformele digitale pot facilita schimbul, închirierea, reutilizarea și reciclarea produselor, promovând un model economic circular și reducând cantitatea de deșeuri.
- Monitorizarea și protecția mediului. Senzorii digitali, imaginile din satelit și platformele de analiză a datelor, pot permite monitorizarea poluării, a defrișărilor, a biodiversității și a altor aspecte legate de mediu, facilitând în acest fel luarea de decizii informate și implementarea de măsuri de protecție mai eficiente.
- Educație și conștientizare. Platformele online și aplicațiile mobile pot oferi acces la educație de calitate despre dezvoltarea durabilă, schimbările climatice și alte probleme globale, crescând gradul de conștientizare și implicare a cetățenilor.
- Incluziune socială și accesibilitate. Tehnologiile digitale pot îmbunătăți accesul la servicii esențiale, cum ar fi sănătatea sau educația (prin platforme de e-learning), de asemenea și pentru comunități marginalizate. Tehnologiile digitale pot facilita accesul la informații și oportunități pentru persoanele cu dizabilitate.
- Transparență și bună guvernare. Platformele digitale pot spori transparența guvernamentală, pot facilita participarea cetățenilor la procesele decizionale și pot contribui la o mai bună responsabilizare a instituțiilor.

Întreprinderile sociale mai pot contribui la digitalizare și sprijini dezvoltarea durabilă prin:

- **Dezvoltarea de soluții digitale.** Întreprinderile sociale pot crea și oferi produse și servicii digitale care abordează direct problemele de mediu și sociale. Exemple includ platforme care conectează consumatorii cu produse durabile, aplicații pentru monitorizarea amprente de carbon, instrumente digitale pentru gestionarea energiei regenerabile sau platforme de e-learning axate pe dezvoltarea durabilă.
- **Promovarea incluziunii digitale în sprijinul dezvoltării durabile.** Întreprinderile sociale pot juca un rol în asigurarea că beneficiile digitalizării sunt accesibile tuturor, în special comunităților vulnerabile. Pot oferi training digital axat pe practici durabile, pot dezvolta instrumente digitale accesibile pentru a permite participarea la inițiative de dezvoltare durabilă sau pot crea soluții digitale care răspund nevoilor specifice ale grupurilor marginalizate.
- **Susținerea de practici digitale durabile.** Întreprinderile sociale pot milita pentru o utilizare etică și durabilă a tehnologiilor digitale. Aceasta include promovarea gestionării responsabile a datelor, susținerea politicilor care favorizează tehnologiile verzi și reducerea impactului ecologic al infrastructurii digitale. De asemenea, pot sensibiliza cu privire la potențialele efecte negative ale digitalizării și pot promova soluții pentru a le atenua.

- **Utilizarea digitalizării pentru propriile obiective.** Întreprinderile sociale pot folosi instrumente digitale pentru a-și îmbunătăți propria eficiență operațională, pentru a măsura și raporta progresul lor în implementarea practicilor durabile, și pentru a implica părțile interesate în eforturile lor privind sustenabilitatea.
- **Facilitarea colaborării și a schimbului de cunoștințe.** Întreprinderile sociale pot utiliza platforme digitale pentru a conecta părțile interesate, pentru a împărtăși cele mai bune practici și pentru a stimula colaborarea în cadrul inițiativelor de dezvoltare durabilă.

Prin urmare, digitalizarea oferă instrumente puternice pentru a avansa dezvoltarea durabilă, iar întreprinderile sociale, prin natura lor, sunt bine poziționate pentru a valorifica aceste instrumente și pentru a contribui activ la construirea unui viitor mai sustenabil.

Pentru orice nelămuriri legate de provocările specifice economiei sociale sau dacă în urma înscrierii în grupul țintă al proiectului „Antreprenoriat social rural sustenabil în Regiunea Centru” doriți să stabilim o întâlnire individuală pentru a discuta despre oricare dintre tematicile menționate, vă rog să nu ezitați să mă contactați la adresa de e-mail fecid.office@gmail.com. De asemenea, vă invit să participați la unul dintre workshopurile pe care le vom organiza în perioada următoare. Aștept cu interes mesajele dumneavoastră!